

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Radmily Baďurové a soudkyň JUDr. Šárky Žmolilové a Mgr. Šárky Bokůvkové ve věci

žalobce: **Martin S.,** narozený dne xxx
bytem xxx
zastoupený advokátem Mgr. Petrem Kaustou
sídlem Čs. legií 1719/5, 702 00 Ostrava

proti
žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti ČR**
sídlem Vyšehradská 424/16, 128 10 Praha 2
jednající Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, IČO 69797111
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2
adresa pro doručování: Územní pracoviště Ostrava
Lihovarská 1335/9, 716 10 Ostrava - Radvanice

o náhradu nemajetkové újmy za nezákonné rozhodnutí – 150 000 Kč
k odvolání žalované do rozsudku Okresního soudu v Karviné - pobočka v Havířově ze dne 9. 4. 2018 pod č. j. 117 C 305/2017-164,

takto:

I. Rozsudek okresního soudu se v napadené části, tj. v odstavcích I. a III. výroku, **potvrzuje.**

II. Žalovaná **je povinna nahradit** žalobci náklady odvolacího řízení ve výši 13.068 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce.

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Herdinová.

Odůvodnění:

1. Odvoláním napadeným rozsudkem okresní soud uložil žalované zaplatit žalobci částku 100.000 Kč (odstavec I. výroku) a na náhradě nákladů řízení částku 30.595 Kč (odstavec III. výroku) do 15 dnů od právní moci svého rozsudku. Co do částky 50.000 Kč žalobu zamítl (odstavec II. výroku).

2. Okresní soud vyšel ze zjištění, že dne 24. 6. 2012 žalobce při couvání v obytné zóně u supermarketu způsobil ročnímu dítěti zranění neslučitelná se životem, následkem kterých dítě zemřelo. Usnesením ze dne 28. 5. 2013 bylo zahájeno trestní stíhání vůči žalobci pro přečin usmrcení z nedbalosti dle § 143 odst. 1, 2 trestního zákoníku. Stížnost žalobce do tohoto usnesení byla zamítnuta a dne 25. 9. 2013 byla na osobu žalobce podána státním zástupcem obžaloba. Okresní soud v Karviné - pobočka v Havířově dne 29. 5. 2014 vynesl ve věci odsuzující rozsudek. Žalobci byl uložen trest odnětí svobody v trvání jednoho roku, odložený podmíněně na zkušební dobu v trvání 18 měsíců a dále trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 21 měsíců. Tento rozsudek byl na základě odvolání žalobce Krajským soudem v Ostravě rozsudkem ze dne 4. 9. 2014 zrušen a žalobce byl Krajským soudem v Ostravě nově odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání jednoho roku a šesti měsíců a dále k trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel na dobu jednoho roku a čtyř měsíců. Dovolání žalobce proti tomuto rozsudku odvolacího soudu bylo Nejvyšším soudem usnesením ze dne 18. 11. 2014 odmítnuto. Na základě ústavní stížnosti žalobce rozhodl Ústavní soud svým nálezem dne 31. 5. 2016 tak, že usnesení Nejvyššího soudu a rozsudky Krajského soudu v Ostravě a Okresního soudu v Karviné - pobočka v Havířově zrušil a věc vrátil soudu 1. stupně k dalšímu řízení, když dle názoru Ústavního soudu nelze dovodit, že by žalobce měl a mohl předvídat vznik trestněprávního následku, kterým byl střet automobilu s nezletilým dítětem a jeho následné usmrcení. Za zjevně nepřiměřený a v praxi nerealizovatelný požadavek označil Ústavní soud požadavek Nejvyššího soudu, kterým naznačil, že je řidič povinen couvat pomoci jiné pověřené osoby nebo výstražného signálu vždy, kdy mu postavení vozidla při couvání neumožňuje přehlédnout veškerý prostor za vozidlem a kdy mu může některá osoba vstoupit do prostoru za vozidlem. Vázán právním názorem Ústavního soudu pak Okresní soud v Karviné - pobočka v Havířově dne 14. 9. 2016 rozhodl tak, že žalobce obžaloby zprostil, neboť skutek uvedený v žalobním návrhu není trestním činem. Celý případ byl od svého počátku medializován, v některých článcích je žalobce označován celým jménem i příjmením. V článcích Karvinského a havířovského deníku byly uveřejněny rovněž fotografie z rekonstrukce nehody včetně fotografie žalobce. Z internetových diskuzí je patrné, že veřejnost byla rozdělena na dva tábory – jedna žalobce podporovala a druhá odsuzovala, žalobce tyto internetové diskuze vnímal spíše jako zaměřené proti jeho osobě. Rovněž přátelé se rozdělili na dva tábory, kdy ho jedni podporovali, druzí odsuzovali. Žalobce v průběhu trestního stíhání měl obavu z nepodmíněného odnětí svobody, rovněž ze ztráty zaměstnání, ztráty přátel, rozpadu rodiny. S orgány činnými v trestním řízení spolupracoval, vypovídal, měl však pocit, že jsou jednostranně zaměřeni, že nepostupují nestranně. Zejména provedená rekonstrukce nehody byla velmi nepříjemná. Přítomno bylo mnoho lidí i média. Zásah do života žalobce znamenal i výkon trestu zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, kdy předtím využíval žalobce vozidlo téměř denně. Poté musel jezdit na kole, vozila ho manželka, nemohl například jet na dovolenou. Žádostí ze dne 10. 10. 2016 žalobce uplatnil u žalované nárok na náhradu majetkové a nemajetkové újmy způsobené zákonným rozhodnutím, kdy po žalované požadoval mimo jiné úhradu nemajetkové újmy v celkové výši 250.000 Kč. Stanoviskem žalované ze dne 25. 7. 2017 bylo rozhodnuto, že žalobci náleží náhrada nemajetkové újmy ve výši 100.000 Kč, když žalovaná při stanovení výše nemajetkové újmy způsobené žalobci vyšla z obdobného případu rozhodovaného Městským soudem v Praze týkajícího se zproštění obvinění z trestného činu vraždy. Soud v daném případě zohlednil zejména fakt, že trestný čin byl medializován včetně

toho, že v tisku byl žalobce označovaný jménem a ze strany tisku byla porušována zásada presumpce neviny. Žadateli bylo za trestní stíhání trvající téměř 57 měsíců, v průběhu kterého byl obviněný vzat do vazby, propuštěn po necelých třech měsících a následně bylo v rámci předběžného projednávání obžaloby soudem trestní stíhání proti němu pravomocně zastaveno. Poškozené osobě ve věci byla přiznána náhrada nemajetkové újmy ve výši 150.000 Kč. Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 19. 6. 2009 bylo v této části rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 29. 3. 2010 potvrzeno, když tato částka se i odvolacímu soudu jevila jako minimálně adekvátní. V roce 2009, kdy bylo vydáno rozhodnutí v obdobném případě Obvodním soudem pro Prahu 2, byla ekonomika v recesi, hrubý domácí produkt meziročně klesal, jednalo se o nejhlubší propad v novodobé historii České republiky. Průměrná mzda byla ve výši 23.488 Kč. Naopak v roce 2017 pokračoval růst ekonomiky České republiky, rostly reálné výdělky, klesala nezaměstnanost, růst mezd a silná domácí poptávka měly rovněž vliv na nárůst spotřebitelských cen. Průměrná mzda v roce 2017 činila 29.504 Kč.

3. Na takto zjištěný skutkový stav aplikoval okresní soud § 31a odst. 1 a 2. zákona č. 82/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a dospěl k závěru, že žaloba je částečně důvodná. Okresní soud vyšel z toho, že základ odpovědnosti státu za nezákonné rozhodnutí je dán, když trestní stíhání, kterému byl žalobce vystaven, neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem a je rovněž nepochybné, že téměř 40 měsíců trvající trestní stíhání znamenalo zásah do osobnostní sféry žalobce. Po dobu asi 16 měsíců žalobce pociťoval odůvodněný strach z možného nepodmíněného trestu odnětí svobody. Od rozhodnutí odvolacího soudu uplynulo dalších 20 měsíců do nálezu Ústavního soudu, který konstatoval nedostatek zavinění na straně žalobce, a až po dalších 4 měsících se žalobce dočkal zprošťujícího rozsudku. Z důvodu probíhajícího trestního stíhání žalobce pociťoval obavu o narušení vztahu s rodinou, z rozpadu manželství a ztráty přátel. Nemalý zásah do osobnostní sféry žalobce znamenal i vykonaný 16 měsíční trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel, kdy žalobce, který pracoval jako strojník, řidič svozového vozidla, musel být z tohoto důvodu přeřazen na jinou práci, navíc byl téměř denně zvyklý používat vozidlo, nemohl jet na dovolenou apod. Celá situace byla navíc výrazně zhoršována rozsáhlou medializací případu, kdy téměř od počátku se o celou záležitost média zajímala, o čemž svědčí zejména hojný výskyt článků na internetu. V některých případech byl žalobce dokonce označen celým jménem a příjmením, publikovány byly i fotografie včetně fotografie žalobce. Soud má tedy za to, že bylo prokázáno, že probíhajícím trestním stíháním došlo k narušení profesní, soukromé i rodinné sféry života žalobce, žalobci byla způsobena nemajetková újma a náleží mu tedy náhrada spočívající ve spravedlivém zadostiučinění v penězích, neboť škodu nelze nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při určení výše tohoto spravedlivého zadostiučinění vycházel okresní soud jednak z povahy trestní věci, délky trestního řízení a následků způsobených trestním řízením v osobnostní sféře poškozené osoby Žalobce byl obviněn z nedbalostního trestného činu, při kterém však došlo k úmrtí velmi malého dítěte, což bylo žalobcem i veřejností velmi negativně a citlivě vnímáno. Dle původního obvinění hrozil žalobci dle § 143 odst. 2 trestního zákoníku trest odnětí svobody v trvání 1 až 6 let, délka trestního řízení (40 měsíců) odpovídala složitosti případu. Po celou dobu trestního řízení žalobce s orgány činnými v trestním řízení spolupracoval, zúčastnil se rekonstrukce dopravní nehody, při které byla přítomna veřejnost i média. Žalovaná nahradila žalobci celou požadovanou výši majetkové újmy, ohledně nemajetkové újmy za přiměřenou považovala náhradu ve výši 100.000 Kč. Při rozhodování o výši zadostiučinění za nemajetkovou újmu žalobce vycházela žalovaná z případu rozhodovaného Městským soudem v Praze pod sp. zn. 39 Co 398/2009, který považovala za obdobný. Na rozdíl od této věci žalobce nebyl obviněn z úmyslného trestného činu, avšak při předmětném skutku došlo k úmrtí velmi malého dítěte, což je veřejností vnímáno velice emotivně a intenzivně to zasáhlo i do psychiky žalobce. Okresní soud měl tedy za to, že z daného případu je možné vyjít při určení výše zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou žalobci, avšak v daném případě soud

rozhodoval v červnu 2009 a je tedy nutné se zabývat vývojem ekonomické reality České republiky tak, aby stanovené přiměřené zadostiučinění bylo vnímáno jako spravedlivé. Zatímco rok 2009 byl rokem prohlubující se globální recese ekonomiky, hrubý domácí produkt ČR se propadal, rok 2017 je naopak rokem pokračujícího růstu domácí ekonomiky, kdy její výkon se výrazně zvyšoval, došlo k nárůstu také spotřebitelských cen, mezd i nákladů na bydlení. Zatímco průměrná mzda v roce 2009 činila 23.488 Kč, v roce 2017 dosáhla průměrná mzda 29.504 Kč. Nutné rovněž přihlédnout ke skutečnosti, že dne 1. 1. 2014 vstoupil v účinnost zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, který přinesl výraznou změnu v oblasti náhrady nemajetkové újmy. Nutné je rovněž zohlednit, že žalobce vykonal 16 měsíční trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel, který rovněž znamenal výrazný zásah do jeho běžného života. Okresní soud přihlédl také k medializaci celého případu, kterou sice nelze přičítat k tíži žalované, neboť tato je důsledkem veřejností trestního řízení, avšak skutečnost, že ve věci bylo 5x rozhodováno, zájem médií značným způsobem zvýšilo. V médiích se ve věci rovněž vyjadřovali soudci Nejvyššího soudu, kteří byli přesvědčeni o zavinění žalobce, což mohlo rovněž posílit negativní postoj veřejnosti proti žalobci. Ohledně postoje veřejnosti vůči žalobci a jeho trestnímu stíhání má však soud za to, že provedeným dokazováním nebyl jednoznačně prokázán negativní postoj veřejnosti vůči žalobci. Z předložených internetových diskuzí spíše vyplývá, že veřejnost byla rozdělena na dva tábory, z nichž jeden žalobce podporoval a druhý odsuzoval. Nutné je rovněž podotknout, že média se zabývala ve stejné intenzitě i rozhodnutím Ústavního soudu, který se dle médií žalobce zastal. S přihlédnutím ke všem výše uvedeným kritériím a skutečnostem okresní soud dospěl k závěru, že žalobci náleží náhrada nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním, které skončilo zproštěním obžaloby. Jelikož tuto nemajetkovou újmu nelze nahradit jiným způsobem než v penězích a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující, měl za to, že je na místě žalobci přiznat spravedlivé zadostiučinění, kdy za přiměřenou výši tohoto zadostiučinění považuje částku ve výši 200.000 Kč. Jelikož žalovaná žalobci již na náhradě nemajetkové újmy uhradila částku 100.000 Kč, byla rozsudkem zavázána k úhradě zbývající částky ve výši 100.000 Kč tímto rozsudkem. Ve zbývající části byla žaloba zamítnuta.

4. Proti odstavci I. výroku tohoto rozsudku podala včasné odvolání žalovaná, ve kterém se domáhala jeho změny tak, aby žaloba byla zamítnuta, když nesouhlasí s výší přiznaného zadostiučinění. Žalovaná doložila obdobný případ, kdy dotčený byl obžalován z trestného činu vraždy a hrozil mu vyšší trest, jistou dobu strávil ve vazbě, přesto mu byla přiznána nemajetková újma ve výši 150.000 Kč. V dané věci byla způsobena újma nižší intenzity, a přesto okresní soud nepovažuje poskytnutou újmu za dostatečnou. Okresní soud rovněž dostatečně neodůvodnil ani argument o navýšení částky z důvodu zvýšení průměrné mzdy od roku 2009 do roku 2017, kdy tato mzda se zvýšila cca o 25 % a okresní soud navýšil relutární náhradu o 100 %. Nezohlednil ani to, že převážná většina společnosti byla na straně žalobce.

5. Žalobce ve svém vyjádření k odvolání navrhl potvrzení rozsudku okresního soudu s tím, že žalovaná neuvádí, proč by neměl být zohledněn vývoj ekonomické situace v České republice a omezuje se pouze na matematický přepočet bez ohledu na změnu právní úpravy, kterou přinesl nový občanský zákoník. Relutární náhrada by měla odpovídat ekonomické realitě a pravidlům zakotveným v o. z. Žalovaná jakoby zaspala dobu, když odkazuje na rozhodnutí, které soudy řešily okolo roku 2000.

6. Z podnětu podaného odvolání přezkoumal odvolací soud rozhodnutí okresního soudu dle § 206 odst. 2 o. s. ř. v napadené části, tj. v odstavci I. výroku a výroku souvisejícím o nákladech řízení včetně předcházejícího řízení postupem dle § 212 odst. 1 věta prvá a § 212a odst. 1 a 5 o.s.ř. a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

7. Okresní soud při dokazování postupoval v souladu s procesními předpisy, z provedených důkazů vyvodil logická zjištění odpovídající ustanovení § 132 o. s. ř. Z těchto důvodů odvolací soud skutková zjištění okresního soudu jako správná přejímá. Skutkový stav zůstal nezměněn i v odvolacím řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Herdinová.

8. Na správně zjištěný skutkový stav aplikoval okresní soud správné právní ustanovení. Odvolací soud souhlasí i s právním posouzením věci, které okresní soud ve věci zaujal a na které odvolací soud v podrobnostech odkazuje.

9. Odvolací námitka žalované směřovala toliko do výše relutární náhrady, kdy žalovaná zpochybňovala některá kritéria, ke kterým okresní soud přihlédl, a způsob, jak okresní soud vyhodnotil ekonomický růst ČR.

10. Dle názoru odvolacího soudu okresní soud při úvaze o formě a výši odškodnění v souladu s platnou judikaturou přihlédl ke třem základním kritériím, kterými zpravidla jsou: povaha trestní věci, celková délka omezení osobní svobody a následky v osobní sféře poškozené osoby. Okresní soud pečlivě výši zadostiučinění za nemajetkovou újmu odůvodnil, vyzdvihl ta kritéria, která považoval za podstatné, délku trestního řízení a po tuto dobu nejistotu žalobce, vykonaný trest zákazu činnosti, s tím spojenou změnu pracovního postavení a způsobu života. Okresní soud neopomenul vyhodnotit, ani případné mediální vyjadřování soudců NS ČR, kteří umocňovali újmu obviněného (obžalovaného) tím, že komentovali jeho domnělou trestnou činnost. Skutečnost, že převážná část společnosti žalobce podporovala, způsobila, že trestní stíhání mohl žalobce o to více pociťovat úkorněji. Ne bez významu je skutečnost, že žalobce byl zproštěn viny proto, že v obžalobě označený skutek není trestním činem, přičemž podmínka, že poškozený si sám zavinil zahájení trestního stíhání, není naplněna samotnou okolností, že se dopustil skutku, pro který bylo trestní stíhání proti němu zahájeno (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 25 Cdo 539/2002).

11. Okresní soud pak v souladu s judikaturou stanovil i výši zadostiučinění, když přihlédl i k výši zadostiučinění přiznaného v obdobném případě a pečlivě zdůvodnil, své úvahy, pro které relutární náhradu navýšil. Lze beze zbytku souhlasit s okresním soudem, že při srovnání obdobných případů nelze pominout ekonomickou realitu, za které soudy rozhodovaly, a růst životní úrovně, přičemž na celkovou ekonomickou situaci je nutno pohlížet komplexně tak, jak učinil okresní soud, a nikoliv mechanickým matematickým přepočtem, jak činí žalovaná. Jedině tímto postupem se poškozenému dostane spravedlivého odškodnění.

12. Ze všech těchto důvodů odvolací soud potvrdil rozsudek okresního soudu v napadené části dle § 219 o. s. ř. jako věcně správný, když pochybení nebylo shledáno ani ve výroku o náhradě nákladů řízení před okresním soudem a řízení, které předcházelo vydání napadeného rozhodnutí netrpělo žádnou vadou, která by měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci či vadou zmatečnostní.

13. Výrok o nákladech odvolacího řízení vychází z procesního úspěchu žalobce a je odůvodněn § 142 odst. 1 za použití § 224 odst. 1 o. s. ř. Náklady řízení žalobce se sestávají z odměny za 2 úkony právní služby po 5.100 Kč, tj. 10.200 Kč, dvou režijních paušálů po 300 Kč, tj. 600 Kč, a 21 % DPH ve výši 2.268 Kč. Cekem tak náklady odvolacího řízení žalobce činí 13.068 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **je dovolání přípustné,** jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Dovolání je možno podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni, k Nejvyššímu soudu ČR v Brně.

Ostrava 11. července 2018

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Herdinová.

JUDr. Radmila Baďurová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Herdinová.